

การหาตำแหน่งความเสี่ยงทางธุรกิจของผู้ประกอบการงานศิลปหัตถกรรม ในภูมิภาคตะวันตก

Determination on Business Risk Postion of Entrepreneur OF Handicraft Art in Western Region

กิตติศักดิ์ วัฒนาท

หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการงานวิศวกรรม

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม หนองแขม กรุงเทพฯ 10160

อานัติ วัฒนสังสุทธิ

ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการและการจัดการ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนราชมรรคาใน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

ไพฑูรย์ อ้อยิ่ง

หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการงานวิศวกรรม

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 19/1 ถนนเพชรเกษม หนองแขม กรุงเทพฯ 10160

เชิดชนินทร์ หอมดมลิน

ภาควิชาเทคโนโลยีวิศวกรรมโยธาและสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามผสมปลายเปิดและปิด ซึ่งคำถามที่ใช้มาจากการประยุกต์ทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจ และข้อมูลปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน OTOP ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2547 และนำไปใช้สัมภาษณ์โดยตรงกับผู้ประกอบการ OTOP ของงานศิลปหัตถกรรมในภูมิภาคตะวันตกทั้งหมด จำนวน 308 แห่ง ระหว่างเดือน กรกฎาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน 2548 ได้คำตอบสมบูรณ์ทั้งสิ้น 235 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 76.29 ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือหากพิจารณาจากคุณลักษณะของประชากรผู้ตอบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS V.11.5 และนำผลมาประยุกต์ใช้ในการสร้างตารางประเมินปัจจัยความเสี่ยงทางธุรกิจ ซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านแรงงานฝีมือ เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาพรวมของผลการดำเนินงาน ผลงานวิจัยที่สำคัญพบว่า ความเสี่ยงของภูมิภาคตะวันตกมีค่าคะแนนเท่ากับ 3.68 จากคะแนนเต็ม 5 ซึ่งอยู่ในระดับความเสี่ยงปานกลาง และระดับความเสี่ยงจากน้อยไปหามากของ 8 จังหวัด คือ 1) สมุทรสงคราม 2) สมุทรสาคร 3) ราชบุรี 4) นครปฐม 5) สุพรรณบุรี 6) ประจวบคีรีขันธ์ 7) เพชรบุรี 8) กาญจนบุรี สุดท้ายผลการวิเคราะห์ข้างต้น สามารถนำไปเป็นข้อมูลป้อนกลับที่ดี ในการทำแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ OTOP ต่อไป

คำสำคัญ : การหาตำแหน่งความเสี่ยงทางธุรกิจ

Abstract

This research used open and close ended questionnaires of which the questions were applied from strategic management business risk management theories and problems and obstacles database of OTOP entrepreneurs between 2002-2004. The questionnaires were used to directly interview 308 OTOP entrepreneurs of handicraft art in western provinces from July to November 2005. Complete answers of 76.29% were obtained , and the acquired data had enough credibility when its characteristics of population were considered. Data was analyzed by SPSS V.11.5 program and the results were applied to construct Business Risk Factors Evaluation table covering risks of marketing, production, financial, skill labor etc. affecting the whole picture of business result. Important findings reveals that risk level of western provinces had score of 3.68 out of five full scale which was determined as moderate risk level and the sequence of risk from low to high levels of 8 provinces were as follows: 1) Samutsongkhram 2) Samutsakhon 3) Ratchaburi 4) Nakhonpathom 5) Suphanburi 6) Prachuapkhirkhan 7) Phetchaburi 8) Kanchanaburi. Finally, the above findings can be used as a good feedback for further strategic plan preparation of the provinces which related to OTOP project.

Keyword : Determination of Business Risk Position

1. คำนำ

ยุทธศาสตร์ส่วนหนึ่งของรัฐบาลในการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าของประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product : OTOP) โดยหากพิจารณาข้อมูลมูลค่าการจำหน่ายของ OTOP ย้อนหลัง โดยเริ่มจากปี 2543-2545 พบว่ายอดจำหน่ายมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องโดยปี 2544 สูงขึ้นกว่าปี 2543 ประมาณร้อยละ 1 และในปี 2545 เทียบกับปี 2544 สูงขึ้นประมาณร้อยละ 7 และในปี 2546 มีมูลค่าการจำหน่ายโดยรวมประมาณ 320 ล้านบาท แต่มีการเจริญเติบโตลดลงประมาณร้อยละ 4 เมื่อเทียบกับปี 2545 และมีแนวโน้มลดลงในปี 2547 ทั้งนี้มีผลเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการประสบปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้ 1) ปัญหาด้านการเพิ่มคุณภาพของผลิตภัณฑ์ 2) ปัญหาเรื่องช่องทางการจัดจำหน่าย 3) ปัญหาด้านการจัดการขององค์กร 4) ปัญหาด้านแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต 5) ปัญหาด้านการบรรจุภัณฑ์

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงสั่งการให้ผู้ว่า CEO เตรียมดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาขีด

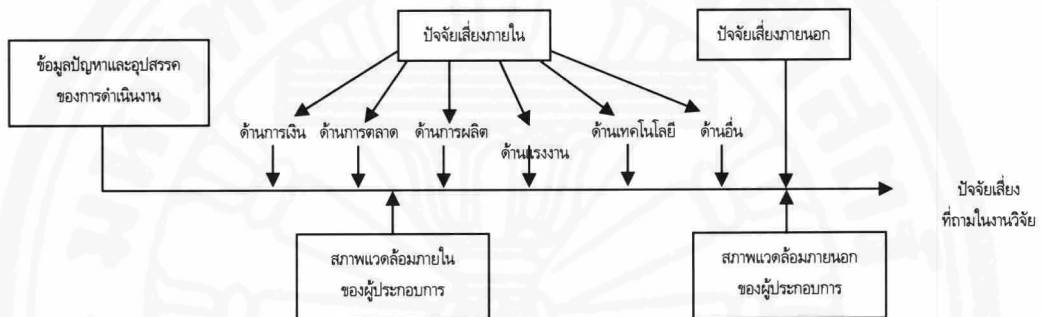
ความสามารถของศิลปหัตถกรรม ซึ่งในการจัดทำยุทธศาสตร์นั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลเชิงกลยุทธ์เชิงปริมาณที่เชื่อถือได้และมากพอ รวมทั้งต้องอาศัยกระบวนการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ที่ถูกต้อง จึงเป็นมูลเหตุจูงใจในการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน เพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกตลอดจนปัจจัยความเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน OTOP ที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนางาน OTOP ของตนต่อไป

2. วิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (1) โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งคำถามที่ใช้ประยุกต์มาจากแนวคิดและทฤษฎีการจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจ (2, 4, 7, 9) ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการจัดการความเสี่ยง ตามรูปที่ 2 และการจัดการเชิงกลยุทธ์ (3) ตลอดจนข้อมูลปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน OTOP ระหว่างปี 2545-2547 (6, 8) โดยในงานวิจัยจะครอบคลุมเฉพาะขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงและ

การศึกษาผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงเท่านั้น แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและตอนที่ 2 ปัจจัยความเสี่ยงที่พบในการดำเนินงาน ซึ่งในตอนที่ 2 จะถาม 2 ประเด็น คือ โอกาสที่จะเกิดและผลกระทบต่อธุรกิจ โดยให้เลือกระดับคะแนน 1-5 จากนั้นจะไปหามาทำโดยในงานวิจัยนี้จะเก็บแบบสอบถามโดยตรงภายหลังจากการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการ OTOP 308 แห่ง ซึ่งครอบคลุม 8 จังหวัดภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดนครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี

สุพรรณบุรี สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน 2548 โดยหากผู้ตอบไม่สามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วน ผู้ตอบจะส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์และจะมีการสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ หากมีคำตอบส่วนหนึ่งส่วนใดไม่สมบูรณ์จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS V.11.5 (5) เพื่อสร้างตารางประเมินระดับความเสี่ยงทางธุรกิจของการดำเนินงาน OTOP



รูปที่ 1 แนวคิดการกำหนดปัจจัยเสี่ยงในแบบสอบถาม

จากรูปที่ 1 แสดงที่มาของคำถามที่อยู่ในแบบสอบถามโดยในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปนอกจากจะเป็นการถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแล้วยังมีคำถามซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในทางธุรกิจของ OTOP นั้นๆ เช่น สภาพการผลิต สินค้าคงคลัง ปริมาณของเสีย ขาดขาย กำไรสุทธิ เป็นต้น ส่วนในตอนต้นที่ 2 เป็นการนำปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน OTOP ตั้งแต่ปี

2545-2547 มาถามในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงภายในด้านต่างๆ และปัจจัยเสี่ยงภายนอก ซึ่ง OTOP ไม่สามารถควบคุมปัจจัยได้เอง เช่น ปริมาณคู่แข่งภายในและภายนอกประเทศ การสนับสนุนทางการเงินของภาครัฐ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีคำถามปลายเปิดซึ่งผู้ตอบสามารถกำหนดปัจจัยเสี่ยงทั้งภายในและภายนอกเพิ่มเติมได้ด้วย



รูปที่ 2 กระบวนการจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจ

จากรูปที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการประเมินความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงและการศึกษาผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงสามารถนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลย้อนกลับในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อป้องกันความเสี่ยงและลดความเสี่ยงที่มีความถูกต้องตามกระบวนการ ซึ่งมีรูปแบบการจัดการแบบพลวัต หากดำเนินการครบทุกขั้นตอนของกระบวนการ

3. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

3.1 คุณลักษณะความต้องการและผลการดำเนินงานของประชากร OTOP

จากข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 1 สามารถทำการวิเคราะห์ คุณลักษณะ ความต้องการและผลการดำเนินงานของประชากร OTOP ซึ่งแสดงในตารางที่ 1 และ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะและความต้องการของผู้ตอบ

คุณลักษณะและความต้องการของผู้ตอบส่วนใหญ่	ร้อยละ
เพศชาย	48.10
ระดับการศึกษา ม.ปลาย/ ปวช. และปริญญาตรี	17.50
มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจประเภทนี้ไม่น้อยกว่า 5 ปี	30.20
ใช้เทคโนโลยีการผลิตภูมิปัญญาชาวบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นก่อน	36.00
มีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร	41.20
หลักสูตรที่ส่งบุคลากรฝึกอบรมมากที่สุดได้แก่ การตลาด	21.80
หลักสูตรที่ทันอยากใหหน่วยงานภายนอกจัดฝึกอบรมมากที่สุดได้แก่ การตลาด	18.50
ระดับราคาผลิตภัณฑ์ของท่านเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์เดียวกันของคู่แข่งจะถูกกว่าในระดับปานกลาง	26.30
กลุ่มลูกค้าซึ่งเป็นเป้าหมายของผลิตภัณฑ์ได้แก่ กลุ่มลูกค้าภายในประเทศ	46.80
ไม่มีตราสินค้าผลิตภัณฑ์	38.30
ไม่มีบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์	43.80
กลยุทธ์ด้านการตลาดเน้นความแตกต่างด้านราคา(ขายถูกกว่า)	29.20
ไม่มีความเพียงพอของแรงงานและช่างฝีมือ	42.50
ระดับความชำนาญของช่างฝีมืออยู่ในระดับปานกลาง	31.80
รูปแบบของแรงงานและช่างฝีมือที่ใช้เป็นแรงงานในท้องถิ่น	35.40

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามประมาณร้อยละ 69.8 มีประสบการณ์ทำงานใน OTOP ตั้งแต่ 5 ปี

ขึ้นไป ดังนั้นเป็นการช่วยยืนยันว่าข้อมูลน่าเชื่อถือได้

ตารางที่ 2 แสดงผลการดำเนินงานของผู้ตอบ

ผลการดำเนินงานของผู้ตอบส่วนใหญ่	ร้อยละ
สถานภาพการผลิตเมื่อเทียบกับปีที่แล้วเพิ่ม	34.40
สถานภาพการคงคลังเมื่อเทียบกับปีที่แล้วเพิ่ม	30.20
ปริมาณของเสียจากการผลิตเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว ลดลง	29.90
ยอดขายเมื่อเทียบกับปีที่แล้วเพิ่มขึ้น	39.00
กำไรสุทธิเมื่อเทียบกับปีที่แล้วลดลง	26.00
การขาดทุนเมื่อเทียบกับปีที่แล้วเท่าเดิม	5.80

จากตารางที่ 2 สภาการดำเนินงานด้านการผลิตและการตลาดโดยรวมดีขึ้นแต่หากพิจารณาจากข้อมูลยอดขายและกำไรสุทธิเมื่อเทียบกับการดำเนินงานในปี 2547 พบว่าผู้ประกอบการร้อยละ 26 อาจได้รับผลกระทบ

จากปัจจัยเสี่ยงภายในและภายนอกซึ่งทำให้กำไรสุทธิต่อหน่วยผลิตภัณฑ์ลดลง ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข

3.2 การคัดเลือกและการวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงทางธุรกิจ

นำข้อมูลในตอนที่ 2 ของแบบสอบถามจากประชากรทั้งภูมิภาคมาคัดเลือกปัจจัยความเสี่ยงทางธุรกิจที่สำคัญ โดยเลือกจากปัจจัยที่มีการอ้างอิงร้อยละที่สูงสุดและเลือกคะแนนระดับ 3 ขึ้นไปของแต่ละปัจจัย ทั้งในช่องโอกาสที่จะเกิดและผลกระทบต่อธุรกิจ จากนั้นทำการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละปัจจัยเพื่อสร้างตารางการประเมินระดับความเสี่ยงทางธุรกิจอ้างอิงของภูมิภาคตะวันตก โดย

นำระดับคะแนนโอกาสที่จะเกิดคูณร้อยละของผู้ตอบ($A_1 \times B_1/100$) ของทุกปัจจัย จะได้ช่อง AB_1 และเมื่อนำระดับคะแนนผลกระทบต่อธุรกิจคูณร้อยละของผู้ตอบ ($A_2 \times B_2/100$) ของทุกปัจจัย จะได้ช่อง AB_2 จากนั้นนำค่า ($AB_1 \times AB_2$) ของทุกปัจจัย จะได้ผลคูณคะแนนน้ำหนัก (C) เมื่อนำผลรวมของทุกปัจจัยของ C (C_i)หารด้วยค่า C ของแต่ละปัจจัยจะได้ช่องD ($D = C_i / C$) ซึ่งแสดงค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละปัจจัย ซึ่งแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักของปัจจัยเสี่ยงเพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยงทางธุรกิจ

ปัจจัยความเสี่ยงที่เลือกธุรกิจ	โอกาสที่เกิด (A_1)	ร้อยละผู้ตอบ (B_1)	ผลกระทบ (A_2)	ร้อยละผู้ตอบ (B_2)	AB_1	AB_2	C	ค่าถ่วงน้ำหนัก (D)
ด้านการผลิต								
1. ไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตหรือน้อย	3	20.8	3	20.5	0.624	0.615	0.38	0.05
2. ต้นทุนการผลิตสูง	4	26.6	4	23.4	1.064	0.936	1.00	0.13
3. ไม่มีวัตถุดิบทดแทนที่ไ้คุณภาพใกล้เคียงวัตถุดิบเดิม	4	23.1	4	20.8	0.924	0.832	0.77	0.10
4. การขาดแคลนของวัตถุดิบเนื่องจากมีคำสั่งซื้อไม่ทันเวลา	3	25.0	3	23.4	0.750	0.702	0.53	0.07
ด้านการตลาด								
1. มีการแข่งขันทางธุรกิจสูง	4	22.4	3	21.8	0.896	0.654	0.59	0.07
2. ปริมาณคู่แข่งภายในประเทศมากขึ้น	4	21.8	4	21.4	0.872	0.856	0.75	0.09
3. ปริมาณคู่แข่งรายใหม่ภายในประเทศมากขึ้น	4	26.9	4	27.6	1.076	1.104	1.19	0.15
ด้านการเงิน								
1. ขาดเงินทุนหมุนเวียน	5	21.1	5	21.8	1.055	1.090	1.15	0.15
2. การสนับสนุนทางการเงินยังไม่ทั่วถึง	4	28.2	4	25.0	1.128	1.000	1.12	0.14
3. ค่าใช้จ่ายอื่นมีอยู่มาก	3	22.7	3	21.1	0.681	0.633	0.43	0.05
							C_i 7.91	ΣD 1.00

จากตารางที่ 3 สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้ 1) ปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการงานศิลปหัตถกรรมในภูมิภาคตะวันตกมีทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านการผลิต (ร้อยละ 35) ด้านการเงิน (ร้อยละ 34) และด้านการตลาด (ร้อยละ 31) ตามลำดับ แต่หากจะพิจารณารายละเอียดของปัจจัยเสี่ยงด้านการผลิตพบว่าปัจจัยที่ 2 และ 4 อาจมีต้นเหตุของปัญหาจากด้านการตลาดและการเงิน ทำให้ต้องมีการกู้ยืมและมีค่าใช้จ่ายของดอกเบี้ย เพราะต้นทุนสูงอาจเกิดจากปัญหาสภาพคล่องและมี

เงินทุนไม่พอ และการที่มีคู่แข่งรายใหม่มากขึ้น ทำให้คู่แข่งขึ้นอาจใช้กลยุทธ์ด้านราคาซึ่งทั้ง 2 ประเด็นหลักนี้อาจส่งผลต่อกำไรสุทธิที่ลดลงซึ่งจะสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 2 นอกจากนี้ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบมากที่สุดหากพิจารณาจากค่าถ่วงน้ำหนักของปัจจัย คือ การขาดเงินทุนหมุนเวียนและปริมาณคู่แข่งรายใหม่ภายในประเทศมากขึ้นซึ่งมีความสำคัญถึงร้อยละ 15 เท่ากัน

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละปัจจัยในตารางที่ 3 ของแต่ละจังหวัด และของทั้งภูมิภาค

ปัจจัย	ภาพรวม	นครปฐม	สมุทรสงคราม	สมุทรสาคร	ราชบุรี	สุพรรณบุรี	กาญจนบุรี	เพชรบุรี	ประจวบคีรีขันธ์
ด้านการผลิต									
1.ไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตหรือมีน้อย	0.05	0.03	0.05	0.06	0.01	0.07	0.10	0.09	0.06
2. ต้นทุนการผลิตสูง	0.13	0.09	0.10	0.07	0.16	0.16	0.15	0.05	0.14
3.ไม่มีวัสดุทดแทนที่ได้คุณภาพใกล้เคียงวัตถุดิบเดิม	0.10	0.15	0.05	0.03	0.03	0.10	0.15	0.08	0.16
4. การชะลอตัวของการผลิตเนื่องจากมีคำสั่งซื้อไม่แน่นอน	0.07	0.09	0.04	0.07	0.02	0.07	0.06	0.07	0.04
ด้านการตลาด									
1.มีการแข่งขันทางธุรกิจสูง	0.07	0.15	0.04	0.14	0.08	0.03	0.07	0.12	0.08
2.ปริมาณคู่แข่งภายในประเทศมากขึ้น	0.09	0.09	0.22	0.14	0.06	0.10	0.06	0.12	0.08
3.ปริมาณคู่แข่งรายใหม่ภายในประเทศมากขึ้น	0.15	0.10	0.08	0.17	0.16	0.10	0.14	0.16	0.13
ด้านการเงิน									
1.ขาดเงินทุนหมุนเวียน	0.15	0.11	0.30	0.11	0.18	0.16	0.12	0.13	0.12
2.การสนับสนุนทางการเงินยังไม่ทั่วถึง	0.14	0.10	0.07	0.12	0.24	0.05	0.09	0.11	0.08
3.กำไรสุทธิมีน้อยมาก	0.05	0.09	0.05	0.09	0.06	0.16	0.06	0.07	0.11

จากตารางที่ 4 แสดงข้อมูลค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละปัจจัยซึ่งคำนวณโดยวิธีการเดียวกันกับตารางที่ 3 แต่จะใช้ข้อมูลในการคำนวณเฉพาะของแต่ละจังหวัดทำให้สามารถกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักของภาพรวมและค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละจังหวัด ขึ้นตอนต่อไปคือการแปลงค่าถ่วงน้ำหนักที่ได้ให้เป็นคะแนนประเมิน ซึ่งได้จากการนำค่าถ่วงน้ำหนักที่สูงที่สุดหารด้วย 5 ซึ่ง 5 ในที่นี้หมายถึง ระดับต่างๆ ของการประเมิน ซึ่งมี 5 ระดับ ได้แก่ 1 = ความเสี่ยงน้อยที่สุด 2 = ความเสี่ยงน้อย 3 = ความเสี่ยงปานกลาง

4 = ความเสี่ยงมาก 5 = ความเสี่ยงมากที่สุด ตัวอย่าง เช่น ปัจจัยไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตหรือมีน้อย ค่าถ่วงน้ำหนัก ที่สูงที่สุดคือ 0.10 หารด้วย 5 ได้เท่ากับ 0.02 นั้นหมายความว่า แต่ละช่วงมีคะแนนประเมินต่างกันเท่ากับ 0.02 ทำให้สามารถจัดระดับการประเมินได้ดังตารางที่ 5 และสามารถกำหนดคะแนนประเมินเปรียบเทียบของปัจจัยความเสี่ยงได้ดังตารางที่ 6 จากนั้นจึงทำการประเมินปัจจัยต่างๆ ในตารางของแต่ละจังหวัด และของภูมิภาคจะทำให้ได้ผลการประเมินดังตารางที่ 7

ตารางที่ 5 ตัวอย่างการให้คะแนนประเมินของปัจจัยไม่มีการพัฒนา กระบวนการผลิตหรือมีแค่โดย

ช่วงคะแนน	ระดับการประเมิน
0.001-0.02	1
0.021-0.04	2
0.041-0.06	3
0.061-0.08	4
0.081-0.10	5

ตารางที่ 6 ตัวอย่างการประเมินปัจจัยความเสี่ยง

ไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตหรือมีแค่โดย	ภาพรวม	นครปฐม	สมุทรสงคราม	สมุทรสาคร	ราชบุรี	สุพรรณบุรี	กาญจนบุรี	เพชรบุรี	ประจวบคีรีขันธ์
คะแนนประเมิน	0.05	0.03	0.05	0.06	0.01	0.07	0.10	0.09	0.06
	3	2	3	3	1	4	5	5	3

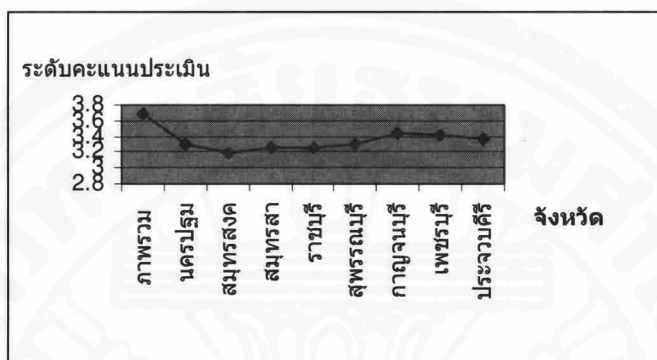
ตารางที่ 7 ผลการประเมินความเสี่ยงภาพรวมของแต่ละจังหวัดและของภูมิภาค

ปัจจัย	น้ำหนัก	ภาพรวม		นครปฐม		สมุทรสงคราม		สมุทรสาคร		ราชบุรี		สุพรรณบุรี		กาญจนบุรี		เพชรบุรี		ประจวบคีรีขันธ์	
		a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
ภาคใต้																			
1.ไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตหรือมีน้อย 2.ต้นทุนการผลิตสูง 3.ไม่มีวัตถุดิบคุณภาพใกล้เคียงวัตถุดิบ 4. การจะลดต้นทุนการผลิตต้องแลกมาด้วยการซื้อในปริมาณน้อย	0.05	3	0.15	2	0.10	3	0.15	3	0.15	1	0.05	4	0.20	5	0.25	5	0.25	3	0.15
	0.13	5	0.65	3	0.39	4	0.52	3	0.39	5	0.65	5	0.65	2	0.26	2	0.26	5	0.65
	0.10	4	0.40	5	0.50	2	0.20	1	0.10	1	0.10	4	0.40	5	0.50	3	0.30	5	0.50
	0.07	4	0.28	5	0.35	2	0.14	4	0.28	1	0.07	4	0.28	3	0.21	4	0.28	2	0.14
ภาคกลาง																			
1.มีทุนเงินลงทุนสูง 2.ปริมาณเงินลงทุนภายในประเทศมากขึ้น 3.ปริมาณเงินลงทุนรายใหม่ภายในประเทศมากขึ้น ด้านการเงิน	0.07	3	0.21	5	0.35	2	0.14	5	0.35	3	0.21	1	0.07	3	0.21	4	0.28	3	0.21
	0.09	3	0.27	3	0.27	5	0.45	4	0.36	2	0.18	3	0.27	2	0.18	3	0.27	2	0.18
	0.15	5	0.75	4	0.60	3	0.45	5	0.75	5	0.75	4	0.60	5	0.75	5	0.75	5	0.75
	0.15	3	0.45	2	0.30	5	0.75	2	0.30	3	0.45	3	0.45	2	0.30	3	0.45	2	0.30
2.การสนับสนุนทางการเงินไม่เพียงพอ 3.กำไรสุทธิมีน้อย คะแนนรวม	0.14	3	0.42	2	0.28	2	0.28	3	0.42	5	0.70	1	0.14	2	0.28	3	0.42	2	0.28
	0.05	2	0.10	3	0.15	2	0.10	3	0.15	2	0.10	5	0.25	2	0.10	3	0.15	4	0.20
			3.68		3.29		3.18		3.25		3.26		3.31		3.43		3.41		3.36

A = คะแนนประเมิน, B = คะแนนถ่วงน้ำหนัก

จากตารางที่ 7 พบว่าปริมาณคู่แข่งรายใหม่ภายในประเทศมากขึ้นเป็นปัจจัยเสี่ยงหลักของจังหวัดกาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งอยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีปัจจัยความเสี่ยงสูง ซึ่งจะสอดคล้องกับผลการ

วิเคราะห์ในตอนต้น และพบว่าคะแนนความเสี่ยงของทั้งภูมิภาคมีค่าเท่ากับ 3.68 จากคะแนนเต็ม 5 ซึ่งจะถูกจัดให้อยู่ในความเสี่ยงระดับปานกลางค่อนข้างไปทางความเสี่ยงมาก ซึ่งระดับความเสี่ยงของแต่ละจังหวัดแสดงดังรูปที่ 3



รูปที่ 3 ตำแหน่งระดับความเสี่ยงของจังหวัดต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออก

จากรูปที่ 3 และข้อมูลในตารางที่ 7 จังหวัดที่มีระดับคะแนนความเสี่ยงมากกว่า อาจแสดงได้ว่าจังหวัดนั้น มีลักษณะการประกอบธุรกิจศิลปหัตถกรรมในภาพรวมที่มีแนวโน้มจะประสบปัญหาในการดำเนินธุรกิจมากกว่าเช่นเดียวกัน หรืออีกนัยหนึ่ง คือมีความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านการเงิน และการตลาด และยังแสดงให้เห็นว่าควรมีการปรับปรุงประสิทธิภาพโดยรวมของธุรกิจของตนให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งระดับความเสี่ยงจากข้อมูลคะแนนความเสี่ยงของแต่ละจังหวัดออกเป็น 3 คือ กลุ่มจังหวัดที่มีความเสี่ยงมาก ปานกลางและน้อย โดยจังหวัดกาญจนบุรี และเพชรบุรี อยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงสุด เนื่องจากปริมาณคู่แข่งรายใหม่ภายในประเทศมีมากขึ้นและไม่สามารถหาวัตถุดิบทดแทนได้เพียงพอ รองลงมาคือ จังหวัดนครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ และสุพรรณบุรี อยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงปานกลาง และสุดท้ายสมุทรสงคราม สมุทรสาคร และราชบุรี อยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงน้อย โดยจังหวัดที่พบว่ามีศักยภาพในการ

แข่งขันมากที่สุด คือ จังหวัด สมุทรสงคราม อย่างไรก็ตามหากต้องการให้การพิจารณาระดับความเสี่ยงของแต่ละจังหวัดในภูมิภาคตะวันออกมีความถูกต้องมากขึ้น ควรนำข้อมูลผลประกอบการในด้านต่างๆ ของผู้ประกอบการ OTOP ในแต่ละจังหวัดมาประกอบการพิจารณาด้วย

4. บทสรุป

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเสนอแนะแบบของการประเมินความเสี่ยงทางธุรกิจในเชิงปริมาณและเชิงเปรียบเทียบของผู้ประกอบการงานศิลปหัตถกรรมในภูมิภาคตะวันออก 8 จังหวัดโดยใช้ตารางประเมินที่สร้างขึ้นซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยความเสี่ยงที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกของธุรกิจ และค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละปัจจัยความเสี่ยงที่ถูกคัดเลือกจากเกณฑ์ที่น่าเชื่อถือได้อย่างไรก็ตามหากต้องการตรวจสอบผลประเมินสามารถใช้เกณฑ์การคัดเลือกที่เข้มงวดขึ้น เช่นเลือกจากระดับคะแนนผู้ตอบในระดับ 5 มีร้อยละของการตอบที่สูงที่สุด และกำหนดให้มีค่าร้อยละที่สูงขึ้นด้วยการร่วมกับการพิจารณาข้อมูลจริงของผลประกอบการด้านต่างๆ ในเชิงปริมาณของจังหวัดต่างๆ

นอกจากนี้ควรมีการทบทวนปัจจัยความเสี่ยงซึ่งอาจเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในขณะนั้นด้วย

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ประกอบการ OTOP ทั้งหมดในภูมิภาคตะวันตกที่ให้ความอนุเคราะห์เวลาในการให้ข้อมูลกับทีมงานวิจัย

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] ชีรวิทย์ เวกากุล ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรม-ศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2543)
- [2] เบญจมาศ อภิสิทธิ์ภิญโญ การตัดสินใจภายใต้ความแน่นอนและความเสี่ยง เอกสารภาชีอากร 25, 292 (ม.ค.2549) หน้า 62-71
- [3] ศิริวรรณ เสรีรัตน์ การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เพชรรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ (2542)

- [4] สมเด็จพระเทพฯ การบริหารความเสี่ยง มั่นนี้ 4,41 (ก.ค. 2545) หน้า 38-41
- [5] สุวิธาน มนแพวงสานนท์ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS For Windows. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น (2545)
- [6] อาณัติ วัฒนตั้งสุทธิ และคณะ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของศิลปหัตถกรรมในภูมิภาคตะวันตก (2548)
- [7] อนุวัตร หอมรสสุคนธ์ การจัดการความเสี่ยงในโรงงานอุตสาหกรรม ฟอ์ ควอลิตี้ 11,81 (ก.ค. 2547) หน้า 91-95
- [7] <http://otop.moc.go.th/Front/TH/index.html>
- [8] Jack T. Marchewka, Information Technology Project Management : Providing measurable organizational value, John Wiley & Sons, Inc., USA, 2003